

Agro-ecologie en Beleid

Doorstaan de steunmaatregelen voor duurzame
landbouw een agro-ecologische toets ?

Principes van de agro-ecologie

- Duurzaamheid in de werkelijke zin van het woord
- van Dale : *“Voor lange duur, rustend op hechte grondslagen”*
- Traditionele landbouw is vaak inspiratiebron, niet omdat vroeger alles beter was, maar omdat toen meer aandacht ging (moest gaan) naar lange termijn, naar het *“blijven duren”*.

Principes van de agro-ecologie

Langetermijnperspectief voor :

- Natuurlijke hulpbronnen
- Boerderij als economisch concept
- Ecologie van de omgeving
- Mens en samenleving

Principes van de agro-ecologie

Invalshoeken voor langetermijnvisie :

- Spaarzaamheid en soberheid
- Hernieuwbaarheid en hergebruik
- Relaties, aanpassen i.p.v. dwingen
- Ontwikkelen, leren, uitwisselen
- Diversiteit, systemen en “heelheid”
- Gezondheid

Principes van de agro-ecologie

Of de langetermijnvisie en de invalshoeken worden toegepast, hangt af van de **grondhouding** die **mensen** aannemen.

Daar staat tegenover :

- * beleid gevoerd door een “systeem”
- * lange termijn vaak niet populair
- * aanvoelen wat aanmoedigend werkt ?

Natuurlijke hulpbronnen

- Hernieuwbaarheid : bv N-fixatie
- Vergif minimaliseren : nitraat, sproeistoffen
- Spaarzaam met de bodem : niet-kerend, meerjarige teelten, mulchen
- Spaarzaam met water : efficiënt irrigeren
- Spaarzaam met energie : energiebalans ?
- Genetica bewaren : zaden, landrassen, levend erfgoed, ...

Boerderij als economisch concept

- Financiële gezondheid : schulden beperken, onnodige uitgaven vermijden
- Produceren voor lokale markten (lokale behoeften)
- Diversifiëren : producten, afzet, toegevoegde waarde, verbreding, ...
- Afhankelijkheid beperken (o.a. van subsidies)
- Aanpassen aan de seizoenen

Ecologie van de omgeving

- Minimale verstoring
- Aandacht voor relaties en cycli (FAB, gemengd bedrijf, combinatieteelten, ...)
- Aanpassen van teelten aan de omgeving, veebezetting aan bodem en oppervlakte, ...
- Diversiteit en soortenrijkdom in teelten, dieren, landschapselementen

Mens en samenleving

- De mens is deel van het geheel
- Landbouw in gemeenschap
- Faire prijs voor gezonde producten
- Educatie, zorg, ...
- Ontwikkelen, leren, onderzoeken, uitwisselen
- Eerlijke arbeidsrelaties, eerlijk loon
- Bio, mijn ... cultuur ?

**Waar de landbouw
van de 20ste eeuw
ons gebracht heeft**

Dilemma's en paradoxen

Deficiënte energiebalans

- De landbouw is bedoeld om zonne-energie binnen de dampkring te houden, en deze op te slaan in voeding.
- We zijn fossiele energie in het systeem beginnen toevoeren om het "efficiënter" te maken (motoren, machines, kunstmest, ...)
- We weten dat de balans intussen negatief is !

Dilemma's en paradoxen

Markt vergoedt de kilo's

- Kwaliteit zou belangrijker moeten zijn, ...
- ... en prijsvorming zou ook nog andere criteria mee in rekening moeten nemen.
- Kilo's produceren kan alleen in rooibouw.
- Labels garanderen aan de consument kwaliteit en duurzaamheidscriteria
- We weten dat ook bio op kwantiteit afrekent.

Dilemma's en paradoxen

Rush naar de laagste prijs

- Kwantiteit nastreven in de productie leidt tot een groot aanbod.
- Een groot aanbod bij constante vraag doet de prijs dalen.
- Landbouwproducten moeten verkocht worden zodra ze klaar zijn.
- We weten dat de prijs “vanzelf” keldert

Dilemma's en paradoxen

Kapitaal wordt gesubsidieerd

- Inzet van kapitaal brengt kosten met zich mee.
- Toenemende kapitaalskosten maken dat er aan het eind van de rit minder overblijft om arbeid te vergoeden.
- Om dit op te lossen subsidiëren we kapitaal, maar dat moedigt het investeren ook aan.
- We weten dat kapitaal arbeid vernietigt

Dilemma's en paradoxen

Arbeid wordt belast

- Zinvolle arbeid is nodig voor welvaart en welzijn.
- We hebben een (gesubsidieerde!) obsessie voor arbeidsbesparing.
- We **weten** dat "*andere dingen*" belast zouden moeten worden dan de arbeid, die juist ondersteund en aangemoedigd moet worden.

Wat we nodig hebben voor de toekomst

Langetermijnperspectief vraagt :

- Verhoogde koolstofopslag
- Behoud bodemvruchtbaarheid
- Versterkte biodiversiteit
- Positieve energiebalans

Hulpbronnen

- **Hernieuwbare hulpbronnen**
 - Steun voor vlinderbloemige teelten
 - VLIF-steun zonnepanelen
- **Nitraat vermijden**
 - Nitraatrichtlijn, mestdecreet
- **Sproeistofresidus vermijden**
 - IPM, fytolicensie
 - mechanische onkruidbestrijding
 - Verwarringstechniek pitfruit

Hulpbronnen

- **Bodem sparen**
 - Erosiemaatregelen, BHOK erosiebestrijding
- **Water sparen**
 - BHOK waterkwaliteit
 - Maatregelen provinciale landbouwdiensten
- **Genetische diversiteit**
 - Behoud van de lokale veerassen

Hulpbronnen

- Energie besparen ?
- Zaden ?

Boerderij als economisch concept

- Productdiversiteit
 - Vezelvlas, vezelhennepe
 - Boslandbouwsystemen
 - bio
- Verbreding
 - Groene zorg

Boerderij als economisch concept

- Schulden beperken ?
- Lokale markten ?
- Afzetdiversiteit ?
- Toegevoegde waarde ?
- Verbreding
 - Educatie ?
- Onafhankelijkheid van subsidies ?
- Seizoengebonden ?

Ecologie van de omgeving

- FAB
 - Verwarringstechniek pitfruit
- Diversiteit en soortenrijkdom
 - Veel beheersovereenkomsten
 - Boslandbouwsystemen
 - Bio-hectaresteen, steun bio-controlekosten

Ecologie van de omgeving

- Minimale verstoring ?
- Gemengd karakter ?
- Combinatie-teelten ?
- Aanpassen aan de omgeving ?
- Veebezetting aangepast aan de bodem en de bedrijfsoppervlakte ?
- Hoogstamboomgaarden weer geschrapt (maar wel veel mogelijkheden voor agroforestry)

Mens en samenleving

- Zorg
 - Groene zorg
- Ontwikkelen, leren, onderzoeken, uitwisselen
 - BBN-aangestuurd praktijkonderzoek
 - Bio-adviesregeling
 - Naschoolse vorming

Mens en samenleving

- Faire prijs ?
- Educatie ?
- Eerlijke arbeidsrelaties
- Cultuur ?

Evaluatie

Evaluatie

Natuurlijke Hulpbronnen

Evaluatie

Boerderij als economisch concept

Evaluatie

Ecologie van de omgeving

Evaluatie

Mens en samenleving

Nieuwe voorstellen ?